

## NATALIA CELPAN-PATIC: STUDIU CONTRASTIV-TIPOLOGIC AL STRUCTURILOR CU VERBELE *MOVENDI*

Elena PRUS

*Universitatea Liberă Internațională din Moldova*

Cercetarea lingvistică contemporană continuă să acorde un interes mare abordărilor comparative și contrastive, întrucât acestea oferă perspective aprofundate asupra modului în care funcționează limbile naturale, atât în ceea ce privește trăsăturile lor comune, cât și elementele specifice fiecărui sistem lingvistic. Studiile de acest tip contribuie substanțial la consolidarea teoriilor despre contactul dintre limbi. Investigarea comparativă a idiomurilor facilitează în același timp înțelegerea structurii interne a limbilor, dar și depășirea dificultăților legate de traducere și de interferențele interlingvistice.

Printre domeniile cele mai fertile pentru o asemenea analiză se numără cel al verbelor de mișcare, o categorie gramaticală complexă și omniprezentă în sistemele lingvistice ale lumii, care au fost investigate de Natalia Celpan-Patic în teza de doctorat *Studiu contrastiv-tipologic al structurilor cu verbele mișcării în limbile română, franceză și rusă*, elaborată la specialitatea 621.05 – semiotică, semantică, pragmatică (conducători științifici - regretatul m.c. prof. univ. Anatol Ciobanu și conf. univ. dr. Claudia Cemârtan). Aceste verbe se disting printr-o mare varietate de forme și semnificații, fiind profund influențate de particularitățile tipologice ale fiecărei limbi. Într-o perspectivă contrastivă, studiul construcțiilor cu verbe de mișcare în română, franceză și rusă relevă nu doar diferențele gramaticale și semantice, ci și trăsături legate de gândirea spațială, de logica internă a exprimării acțiunii și de codurile culturale specifice.

Studiul de doctorat a Nataliei Celpan-Patic se înscrie într-un domeniu de cercetare de mare complexitate și actualitate: analiza contrastivă a verbelor de mișcare în trei limbi aparținând unor familii diferite – română (limbă romanică sud-est europeană), franceză (limbă romanică occidentală) și rusă (limbă slavă răsăriteană). Abordarea trilingvă, în sine, implică o provocare metodologică și teoretică, pe care autoarea reușește să o gestioneze cu competență, echilibru și discernământ științific.

Originalitatea cercetării constă nu doar în alegerea unui subiect trilingv rar explorat într-o formulă contrastiv-tipologică, ci și în construcția riguroasă a unui cadru analitic care să permită comparabilitatea între structuri lingvistice provenite din sisteme gramaticale divergente. Autoarea definește în mod clar conceptul de „verb de mișcare cu semul dominant [+deplasare]” și propune o clasificare funcțională a 227 de verbe, analizate în cadrul a 24 de tipuri de structuri identificate în cele trei limbi, argumentând convergențele și diferențele între ele printr-o combinație judicioasă de metode clasice și moderne. Corpusul pe care se bazează studiul – alcătuit din 1000 de ocurențe extrase din opere beletristice – este bine ales, echilibrat și stilistic variat.

Cercetarea este bine concepută din punct de vedere metodologic. Scopul și obiectivele sunt formulate clar, în acord cu ipoteza propusă. Sunt utilizate metode variate (contrastivă, descriptivă, statistică, analiza valențială, analiza semică), aplicate coerent asupra corpusului utilizat. Demersul autoarei se distinge printr-un echilibru

reușit între dimensiunea teoretică (reflectând o bună cunoaștere a conceptelor, metodelor și direcțiilor actuale din lingvistica contrastivă, tipologia limbilor, semantica și sintaxa funcțională) și cea aplicativă (traductologie, interferențe interlingvistice, corectitudinea exprimării în limbi străine). Autoarea analizează verbele de mișcare ca unități complexe, din perspectiva trăsăturilor semice, aspectuale și structurale, în relație cu normele proprii fiecărei limbi. Rezultatele obținute pot constitui un punct de plecare pentru cercetări ulterioare axate pe analiza limbajului specializat, contrastivitatea aspectuală în contexte narative sau studiul structurilor verbale în procesul de învățare a limbilor străine. Un aspect aparte al lucrării este modul în care sunt problematizate și explicate dificultățile cauzate de diferențele de structură dintre cele trei limbi, în special cele legate de opoziția aspectuală în limba rusă, gramaticalizarea verbală în franceză (*futur immédiat, passé immédiat*) sau variabilitatea sintactică din română. Această abordare nu doar că explicitează sursele de eroare, ci oferă și puncte de sprijin pentru corectarea și prevenirea acestora. Astfel, problemele cercetate sunt clar formulate, susținute de o analiză riguroasă a stadiului actual al cercetărilor în domeniu, atât în spațiul romanic, cât și slav.

Tema aleasă este bine motivată, nu doar prin frecvența și complexitatea acestor verbe în comunicarea cotidiană și literară, ci și prin dificultățile pe care le generează în utilizare și în traducerea între limbi cu mecanisme semantico-sintactice profund diferite. Verbele de mișcare nu sunt doar purtătoare de acțiune fizică, ci și vehicule ale unor sensuri abstracte, aspectuale, temporale și spațiale, adesea greu de echivalat între limbi.

Remarcăm caracterul echilibrat al cercetării, care îmbină descrierea sistematică a trăsăturilor semantico-sintactice cu o analiză tipologică minuțioasă a construcțiilor cu verbe de mișcare. Aceasta se bazează pe un corpus reprezentativ, stilistic și funcțional diversificat, fapt ce sporește valoarea științifică a generalizărilor formulate. Studiul are un potențial aplicativ ridicat: rezultatele pot fi valorificate în compararea altor limbi, analiza interferențelor lingvistice, traducere, precum și în predarea cursurilor universitare și în domeniul limbilor străine. De asemenea, lucrarea oferă un model de cercetare contrastivă, extensibil și altor clase lexicale sau structuri gramaticale.

Autoarea își fundamentează demersul științific pe reperele conceptuale ale lingvisticii contrastive, analizând relația acesteia cu alte discipline ale limbajului, precum tipologia lingvistică, semantica, sintaxa, traductologia și glotodidactica. Ulterior, stabilește statutul tipologic al limbilor română, franceză și rusă, având ca punct de plecare verbele de mișcare. În continuare, sunt abordate conceptele de mișcare și de verb de mișcare, alături de clasificarea verbelor *movendi*, problematicile legate de tranzitivitate și cauzalitate, precum și valoarea semantico-sintactică a acestora. În analiza structurilor formate cu verbe de mișcare, autoarea investighează construcțiile binare și polimembre, structurile prepoziționale, dar și cele rezultate prin gramaticalizare, evidențind diferențele specifice fiecărei limbi studiate. Un rol aparte îl ocupă anexele, elaborate cu minuțiozitate pentru a demonstra și aplica rezultatele cercetării. Acestea includ: lista completă a verbelor selectate, caracterizarea acestora în baza criteriilor de clasificare propuse, identificarea interferențelor lingvistice posibile în trecerea de la o limbă la alta, precum și un corpus de exemple ilustrative ale structurilor analizate, la care se face trimitere în subcapitolele corespunzătoare.

Bibliografia este actuală, complexă și internațională, incluzând autori consacrați din domeniul morfosintaxei, semanticii, lingvisticii generale și contrastive. Autoarea demonstrează o cunoaștere temeinică a literaturii de specialitate în toate cele trei limbi

vizate, valorificând surse românești, franceze și ruse, alături de contribuții internaționale de referință din spațiul german, anglofon și hispanic. Sursele sunt corect citate, iar trimiterile respectă normele academice. Această fundamentare conferă demersului științific o deschidere internațională și o ancorare solidă în cercetările lingvistice contemporane.

Concluziile sunt clare, bine formulate și sintetizează corect rezultatele cercetării, evidențiind aportul personal al autoarei. Sunt incluse recomandări pertinente privind aplicabilitatea acestora în prevenirea interferențelor, traducere, analiză contrastivă și predarea limbilor.

Ca sugestii de perspectivă, s-ar putea avea în vedere: explorarea comportamentului verbelor de mișcare în registrul colocvial și în limbajul profesional, unde construcțiile suferă transformări stilistice semnificative. Ar fi utilă și completarea analizei contrastive cu o dimensiune pragmatic-discursivă, în special privind utilizarea acestor verbe în contexte narative, conversaționale și instructive. Lucrarea demonstrează competență științifică, gândire analitică, o înaltă capacitate de sinteză și comparare și confirmă valoarea contribuției personale a autoarei.